
T a r t a l o m j e g y z é k

Tartalomjegyzék 1

1. Bevezetés (Faragó S.) 5

2. A vadgazdálkodás ágazati kapcsolatai (Faragó S.) 9

2.1. A vadgazdálkodás és a természetvédelem kapcsolatrendszere (Jánoska F.) 14

2.1.1. A vadgazdálkodás természetvédelmi jogi keretrendszere 14

2.1.2. Érdekazonosságok és érdekellentétek a vadgazdálkodás és a természetvédelem között 20

2.1.2.1. Közömbös tényezők 20

2.1.2.2. Érdekellentétek 20

2.1.2.3. Érdekazonosságok 23

2.2. A vadgazdálkodás és az erdőgazdálkodás kapcsolatrendszere (Náhlik A.) 27

2.2.1. A vadgazdálkodás erdőgazdálkodási jogi keretrendszere 28

2.2.2. Az erdei vadkárok keletkezése 29

2.2.3. Az erdei vadkárok formái 33

2.2.4. Az erdei vadkárok értékelése és érvényesítése 33

2.2.5. A rágáskár hatása a csemeték növekedésére 34

2.2.6. Az erdei vadkárok megelőzése és a vadkárelhárítás 36

2.3. A vadgazdálkodás és a mezőgazdálkodás kapcsolatrendszere (Jánoska F.) 39

2.3.1. A vadgazdálkodás mezőgazdálkodási jogi keretrendszere 39

2.3.2. A mezőgazdasági vadkárok 43

2.3.2.1. A mezőgazdasági vadkárok formái 43

2.3.2.2. A mezei vadkárok értékelése és érvényesítése 45

2.3.3. A mezei vadkárok megelőzése 47

2.3.3.1. Biológiai védelem 47

2.3.3.2. Mechanikai területvédelem 48

2.3.3.3. Szaghatáson alapuló védekezések 50

2.3.3.4. Őrzésen alapuló védelem 50

3. A szabadterületi vadgazdálkodás populációökológiai alapjai (Faragó S. & Náhlik A.) 51

3.1. Populációdinamikai alapfogalmak és összefüggések 51

3.1.1. A populáció és populációdinamika 51

3.1.2. A növekedési ráta, elemi populációdinamikai modellek 52

3.1.2.1. Az exponenciális növekedési modell 52

3.1.2.2. Logisztikus növekedési modell 54

3.1.3. A populáció korszerkezete és ivararánya – modellezés korpiramissal 54

3.2. A fajon belüli versengés és a növekedést meghatározó tényezők 57

3.3. A vadállomány hasznosítása 59

3.3.1. Fenntartható hozamok 59

3.3.2. A hasznosítás által okozott halálozás additív vagy kompenzáló jellegéről 60

3.3.3. A vadászható vadfajok bölcs hasznosítása 61

3.4. A vadállomány szabályozásának alapelvei és módozatai 64

3.4.1. A hazai nagyvadfajok populációdinamikai jellemzői 64

3.4.1.1. A gímszarvas 64

3.4.1.2. Az őz 66

3.4.1.3. A vaddisznó 68

3.4.1.4. A dóm 69

3.4.1.5. A muflon 71

3.4.2. A hazai nagyvadállomány szabályozásának szempontjai 71

3.4.2.1. Ivararány szabályozás 72

3.4.2.2. A korszerkezet szabályozása 72

3.4.2.3. Trófeagazdálkodás – selejtezés 76

3.4.2.4. Nagyvadállomány szabályozási modellek 79

3.4.3. Az apróvadállomány szabályozásának szempontjai 82

3.4.3.1. Fácán 82

3.4.3.2. Fogoly 85

3.4.3.3. Vízivad 87

3.4.3.4. Mezei nyúl 88

4. A szabadterületi vadgazdálkodás környezetökológiai alapjai 90

4.1. A nagyvadgazdálkodás ökológiai alapjai (Náhlík A.) 90

4.1.1. A nagyvad egyedeinek és a környezet kölcsönhatásai 90

4.1.2. A nagyvadfajok környezeti forrásigénye 93

4.1.3. Nagyvadfajaink kölcsönhatásai 99

4.1.4. A környezet nagyvadeltartó képessége 102

4.2. A nagyvad élőhelyek kezelésének, javításának módjai 105

4.2.1. Az erdei élőhelyek kezelésének alapelvei és módszerei (Náhlík A.) 105

4.2.2. Nagyvad élőhely fejlesztés mezőgazdasági módszerekkel (W. Illés V.) 110

4.2.2.1. Vadföldgazdálkodás 110

4.2.2.1.1. A vadföldgazdálkodás célja 110

4.2.2.1.2. Fontosabb vadföld növényeink és termesztésük 110

4.2.2.2. Rét és legelőgazdálkodás 117

4.2.2.3. A takarmánynövények feldolgozása 118

4.2.2.3.1. Szénakészítés 118

4.2.2.3.2. Silózás 119

4.2.2.4. Vadtakarmányozás 119

4.2.2.4.1. A vadtakarmányozás célja 119

4.2.2.4.2. A takarmányok csoportosítása 120

4.2.2.4.3. A takarmányok összetétele 121

4.2.2.4.3. A takarmányok tápláléértéke 125

4.2.2.5. A csülkös vadfajok takarmányozása 125

4.2.2.5.1. A szarvas téli takarmányozása 126

4.2.2.5.2. A dám téli takarmányozása 126

4.2.2.5.3. Az őz téli takarmányozása 126

4.2.2.5.4. A muflon téli takarmányozása 127

4.2.2.5.5. A vaddisznó téli takarmányozása 127

4.2.3. A nagyvadas vadászterület vadgazdálkodási létesítményei (Sándor Gy.) 128

4.2.3.1. Vadetető 128

4.2.3.2. Itatók 129

4.2.3.3. Dagonyák 131

4.2.3.4. Sózók 131

4.2.3.5. Vadmentő dombok 132

4.2.3.6. Vadbefogást szolgáló vadgazdálkodási létesítmények 132

4.2.3.6.1. Csapdák 132

4.2.3.6.2. Befogóudvarok 132

4.2.3.7. Vadkárrelhárító kerítések 133

4.2.3.7.1. Mezőgazdasági vadkárrelhárító kerítések 135

4.2.3.7.2. Erdővédelmi kerítések 135

4.3. Az apróvad és a mezei környezeti rendszerek (Farágó S.) 135

4.3.1. A mezei élőhely kínálat 135

4.3.1.1. A klimatikus tényezők 137

4.3.1.2. Az ízeltlábú táplálék-forrás kínálat 139

4.3.1.3. A növényi táplálékforrás kínálat 140

4.3.1.4. A mezei élőhely-szerkezet 141

4.3.1.5. A mezőgazdasági technológiák hatása a vadállományra 143

4.3.1.6. A dúvadfajok hatása a vadpopulációkra 144

4.3.2. A mezei területeken élő vadfajok környezetigénye 145

4.3.2.1. A mezei vadfajok területigénye 145

4.3.2.2. A mezei vadfajok élőhely használata 146

4.3.2.3. Mezei vadfajok táplálék összetétele 149

4.4. Az apróvad eltartóképesség megőrzésének és növelésének módjai (Farágó S.) 150

4.4.1. Az apróvad eltartó képesség megőrzésének módjai 151

4.4.1.1. Füves élőhelyek védelme 151

4.4.1.2. Ugaroltatás, a pihentetett területek 152

4.4.1.3. Extenzív mezőgazdálkodási módok fenntartása 154

4.4.1.4. A határvegetációk kímélete 156

4.4.1.5. Fás és cserjés vegetáció védelme 156

4.4.2. Apróvad eltartóképesség növelése mezőgazdasági módszerekkel 157

4.4.2.1. Táblaszegélyek kaszálásának, aratásának elhagyása 157

4.4.2.2. Vegyszermentes táblaszegély kialakítása	157
4.4.2.3. Porfürdőző sávok kialakítása	159
4.4.2.4. Vadvédelmi táblaszegély	159
4.4.2.5. Bogárteleltető bakhátak kialakítása	160
4.4.2.6. Vadföldek mezei élőhelyeken	160
4.4.2.7. Vadbúvók természetett növényekből, gyógynövényekből	162
4.4.3. Apróvad eltartóképesség növelése erdészeti módszerekkel	163
4.4.3.1. Fás és cserjés élőhelyi elemek kialakítása, kezelése	163
4.4.3.1.1. A telepítés során alkalmazható fa- és cserjefajok	163
4.4.3.1.2. A telepítés módja, a kívánatos szerkezet	164
4.4.3.1.3. A fás vegetáció jelenlétének egyéb előnyei	166
4.4.3.2. Apróvadás vadászterdő kialakítása	168
4.4.4. Mesterséges takarmányozás és vízellátás	171
4.4.5. A dúvad fajok állomány szabályozása	172
4.5. A vízivad és a vizes környezeti rendszerek (Faragó S.)	173
4.5.1. A vizes környezet élőhely kínálata	174
4.5.1.1. A táplálékforrás kínálat	174
4.5.1.2. A vizes élőhelyek szerkezete	175
4.5.1.3. Az emberi tevékenység hatása a vízivad állományra	176
4.5.2. A vízivad környezeti forrás igénye	179
4.5.2.1. A vízivad élőhely használata	179
4.5.2.1.1. Fészkelő helyek	180
4.5.2.1.2. Táplálkozó-, pihenő-, éjszakázó-, vedlő- és teledő helyek	180
4.5.2.2. A vízivad táplálkozása	181
4.5.2.3. A vízivad fajok környezetigényének összegzése	182
4.6. A vízivad eltartó képesség megőrzésének és növelésének módjai (Faragó S.)	183
4.6.1. A vízivad eltartó képesség megőrzésének módjai	184
4.6.1.1. A vízivad élőhelyek típusai	184
4.6.1.2. Természetes vizes élőhelyek védelme	184
4.6.2. A vízivad eltartó képesség növelésének módjai	186
4.6.2.1. Vízi élőhely rekonstrukciók	186
4.6.2.2. Természetszerű élőhelyek kialakítása vízivad számára	187
4.6.2.2.1. Vízi élőhelyek átalakítása	188
4.6.2.2.2. Vízi élőhelyek létesítése	188
5. Zárttéri vadtenyésztés, vadtartás (Jánoska F.)	189
5.1. Zárttéri apróvadtenyésztés	189
5.1.1. A zárttéri szárnyasvadtenyésztés alapjai	189
5.1.2. A fácán tenyésztése	189
5.1.2.1. Félvad eljárások	189
5.1.2.2. Félintenzív eljárások	190
5.1.2.3. Intenzív fácántenyésztés	192
5.1.3. A fogoly tenyésztése	199
5.1.4. A tőkés réce (vadréce) tenyésztése	202
5.1.4.1. A tőkés réce félvad tenyésztése	202
5.1.4.2. A tőkés réce intenzív tenyésztése	202
5.1.5. A zárttéri szárnyasvadtenyésztés egészségügyi kérdései	204
5.2. Zárttéri nagyvadtartás	207
5.2.1. A zárttéri nagyvadtartás alapjai	207
5.2.2. A gímszarvas zárttéri tartása	209
5.2.2.1. Gímszarvas farmok	209
5.2.3. A dámszarvas zárttéri tartása	213
5.2.3.1. Farmok	213
5.2.3.2. Dámos vadaskertek	214
5.2.4. A muflon zárttéri tartása	215
5.2.5. Vaddisznóskertek	218
5.2.5.1. Tartástechnológiák	218
5.2.5.2. A vaddisznóskertek kialakítása, berendezései	221
5.2.5.3. A vaddisznóskertek állományának hasznosítása	225
5.2.6. Nagyterületű – „vegyesvadás” – vadaskertek	226

-
- 5.2.7. A zárttéri nagyvadtartás állategészségügyi kérdései 228
 - 5.2.7.1. Kérődzők legfontosabb betegségei 228
 - 5.2.7.2. A vaddisznó legfontosabb betegségei 230

6. A vadgazdálkodás ökonómiai kérdései (Stark, M., Schiberna, E., Lett, B. & Román, J.) 232

6.1. A vadgazdálkodás ágazati ökonómiája 232

- 6.1.1. Ökonómiai szemlélet a vadgazdálkodásban 232
- 6.1.2. A vadgazdálkodási ágazat pénzügyi mutatói 233
- 6.1.3. A vadállomány és élőhelyének ökonómiai értékelése 234
- 6.1.4. A vadgazdálkodási ágazat stratégiai helyzete 235

6.2. A vadgazdálkodás üzemi ökonómiája 237

- 6.2.1. A vadgazdálkodási üzem általános jellemzői 237
- 6.2.2. A vadgazdálkodási üzem bevételei 237
- 6.2.3. A vadgazdálkodási üzem költségei 238
- 6.2.4. A vadgazdálkodás pénzügyi tervezése a gyakorlatban 241
- 6.2.5. A vadgazdálkodási üzem tevékenységének szerkezete 243
- 6.2.6. A vadgazdálkodás anyagi és személyi feltételei 243

6.3. A vadászati turizmus 245

- 6.3.1. A vadászat, mint turisztikai termék 246
- 6.3.2. A vadászati turizmus keresleti és kínálati oldala 246
- 6.3.3. A bérvadásztatás szerkezete 248
- 6.3.4. A vadászati turizmus jelentősége 249
- 6.3.4.1. A vadászat turisztikai jelentősége 249
- 6.3.4.2. A vadászati turizmus jelentősége a vadgazdálkodás számára 249

6.4. A kereskedelem helye, szerepe a vadgazdálkodásban 250

- 6.4.1. Lőttvad értékesítés – felvásárlási piac 252
- 6.4.1.1. A vadhús felvásárlási piac szereplői 252
- 6.4.1.2. A vadhús felvásárlás helyzete, alakulása 253
- 6.4.2. Vadhús értékesítés – értékesítési piacok 254
- 6.4.3. Élő vad értékesítés 254

7. A vadgazdálkodás tervezése (László, R.) 255

7.1. Az Országos Vadgazdálkodási Adattár (OVA) 257

7.2. Körzeti vadgazdálkodási tervek 258

- 7.2.1. A vadgazdálkodási körzetek általános jellemzése 260

7.3. Vadgazdálkodási üzemtervek 263

- 7.3.1. A vadgazdálkodási üzemterv legfontosabb tartalmi elemei 265

7.4. Az éves vadgazdálkodási tervek 267

- 7.4.1. Vadállománybecslés és vadgazdálkodási terv 268
- 7.4.2. Vadgazdálkodási jelentés 270
- 7.4.3. A vadelhullások részletes adatai 272

7.5. A vadgazdálkodás tervezéséhez szükséges adatok felvétele (Faragó S. & Náhlik A.) 273

- 7.5.1. Vadpopulációk egyedszám- és sűrűségbecslése 273
- 7.5.1.1. Abszolút sűrűségérték meghatározása 274
- 7.5.1.1.1. A vélekedés 274
- 7.5.1.1.2. Teljes állományfelmérés 274
- 7.5.1.1.3. Állományfelmérés mintaterületen 277
- 7.5.2. A reprodukció meghatározása 282
- 7.5.3. A halandóság megállapítása 286

8. A vadgazdálkodás igazgatási kérdései (Pintér I.) 288

8.1. A vadászati igazgatás rendszere 288

8.2. A vadászati igazgatás eljárási alapelvei 289

- 8.2.1. Elektronikus hatósági ügyintézés 291

8.3. Az elsőfokú vadászati hatóság feladatai 291

8.4. A másodfokú vadászati hatóság feladatai 292

8.5. Az FVM Természeti Erőforrások Főosztálya Vadászati Osztályának feladatai 292

Irodalomjegyzék 294